

Veniturile și cheltuielile fiscale ale Moldovei din perspectivă comparativă

7 aprilie 2016

- **Confruntat cu o scădere a veniturilor din cauza contractării activității economice, guvernul începând cu mijlocul anului 2015 și-a ajustat cheltuielile în scopul de a limita creșterea deficitului fiscal.**
- **Moldova cheltuie și colectează prin intermediul bugetului mai mult decât țările cu nivele asemănătoare de venit pe cap de locuitor sau decât multe țări similare din regiune.**
- **Pentru a păstra stabilitatea macroeconomică și a crea spațiu pentru investiții, obținerea câștigurilor în materie de eficiență a prestării serviciilor publice va ajuta la raționalizarea cheltuielile curente.**

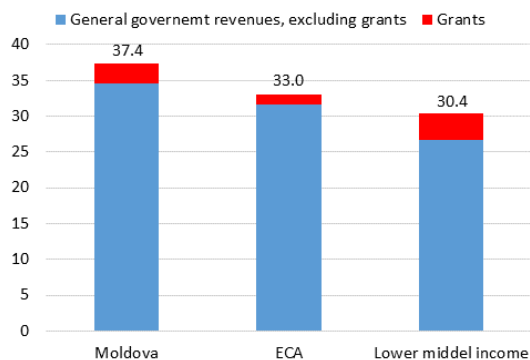
Presiunile fiscale solicită o ajustare organizată

Guvernul s-a confruntat cu presiuni fiscale sporite începând cu 2015 din cauza contractării economiei și a insuficienței finanțării externe. Economia a încetinit în prima jumătate a anului și a intrat în recesiune în a doua jumătate a anului 2015. Moldova a primit doar o fracțiune din finanțarea și granturile externe planificate din cauza instabilității politice și a întârzierii reformelor economice. Pe lângă aceasta, costul serviciului datoriei a sporit semnificativ întrucât deprecierea monedei și restrângerea monetară au sporit ratele reale ale dobânzilor. Pentru a se adapta la noile circumstanțe, guvernul a raționalizat cheltuielile începând cu jumătatea anului 2015. Unele categorii de cheltuieli, în special investițiile capitale, au fost reduse brusc. Pe termen mediu, aceste presiuni se vor agrava din cauza caracteristicilor demografice adverse, obligațiilor aferente cheltuielilor sociale și recunoașterii datoriei contingente în sectorul bancar în valoare de peste 12% din PIB. În linii mari, provocarea cu care se confruntă guvernul constă în ajustarea poziției fiscale fără a restrânge nejustificat creșterea, în același timp menținând sustenabilitatea fiscală și ameliorând impactul negativ asupra condițiilor de trai ale populației sărace și vulnerabile. Compararea internațională a veniturilor și cheltuielilor din Moldova cu țările și grupurile de țări similare ar putea ajuta autoritățile în identificarea opțiunilor de consolidare fiscală.

Compararea veniturilor publice

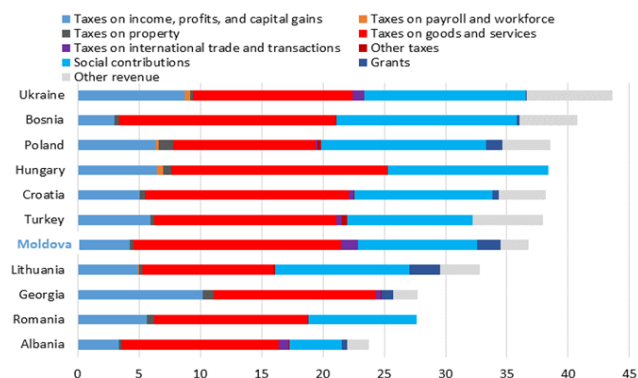
Veniturile bugetului public al Moldovei sunt mai mari decât veniturile țărilor cu nivele asemănătoare de venit pe cap de locuitor. Veniturile generale guvernamentale (GG) au fost cu 5 p. p. mai mari decât media țărilor din Europa și Asia Centrală (EAC) în perioada 2000-2014 și cu 7 p. p. mai mari decât țările cu nivel asemănător de venituri, adică venituri medii joase (diagrama 1). În ultimii 15 ani granturile externe au reprezentat în mediu peste 7,5% din veniturile GG, mai mult decât țările similare din regiune, dar în conformitate cu țările cu venituri asemănătoare. Cu toate acestea, dependența Moldovei de granturi externe a crescut treptat și a ajuns la 3,7% din PIB în 2014. Între timp, alte țări din regiune cu o pondere mare a granturilor au reușit să reducă dependența de această sursă. Deși unele țări mari similare din regiune, ca Polonia și Turcia, au crescut rapid chiar și cu o cotă mai înaltă de colectări la buget, țările de mărime similare (Lituania, Georgia și Albania) și (România) au avut un randament fiscal mai mic (diagrama 2).

Diagrama 1. Veniturile generale ale guvernului, media pentru perioada 2000-2014, procent din PIB

Sursă: Baza de date GFS FMI, Find My Friends cu ajutorul WEO FMI

Diagrama 2. Structura veniturilor guvernamentale generale în Moldova versus țările similare din regiune, procent din PIB

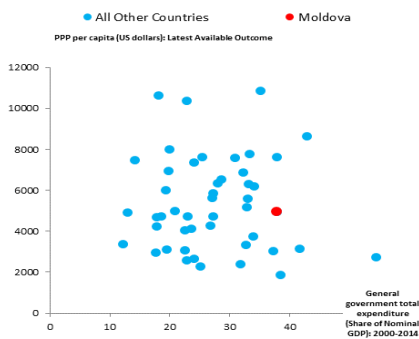
Sursă: Baza de date GFS FMI pentru 2013

Structura veniturilor este direcționată spre impozite pe bunuri și servicii, în timp ce impozitele pe venituri sunt joase. Primele reprezintă în mediu 14,7 procente din PIB în perioada 2000-2014, una din cele mai înalte cote în rândul țărilor cu venituri medii joase, cât și la nivel global. În mare parte această se explică de consumul final înalt (care depășește PIB datorită fluxurilor mari de remiteri), rezultând în colectări mari de TVA, în timp ce rata este una standard de 20 procente. În același timp, rata impozitului pe venit corporativ (IVC) de 12 procente este printre cele mai joase în regiune, iar cota IVC în raport cu PIB este una din cele mai joase în lume. În cazul Moldovei, rata redusă a IVC nu a contribuit la atragerea fluxurilor de investiții străine directe, spre deosebire de țările analizate.

Compararea cheltuielilor publice

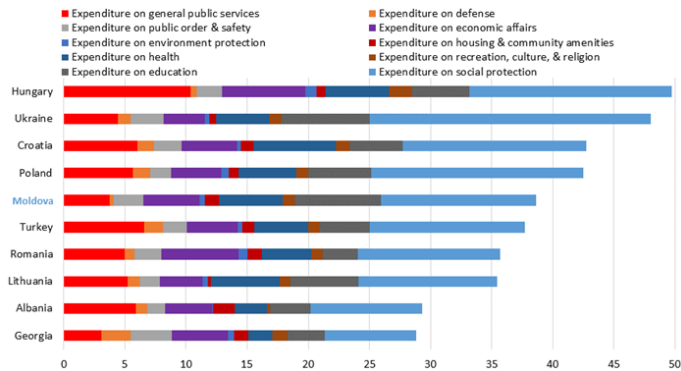
Guvernul Moldovei cheltuie mai mult decât țările cu venit pe cap de locuitor asemănător. În perioada 2000-2014, cheltuielile GG ale Moldovei au fost cu 3.7 puncte procentuale mai mari decât media pe EAC și cu 8.5 puncte procentuale mai mari decât media în țările cu venituri medii joase. În general, țările cu venituri medii joase cu un PIB pe cap de locuitor mai mare tind să cheltuie mai puțin decât Moldova, drept cotă a PIB (diagrama 3).

Diagrama 3. PIB pe cap de locuitor versus cheltuielile GG în țările cu venituri medii joase

Sursă: Find My Friends cu ajutorul WEO FMI

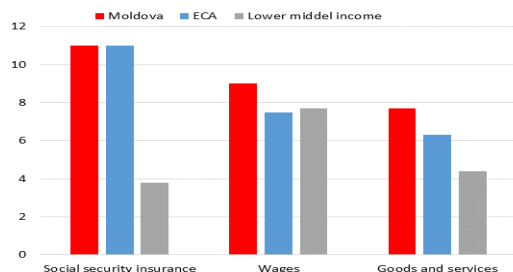
Diagrama 4. Structura cheltuielilor guvernamentale generale în Moldova versus țările similare din regiune, procent din PIB

Sursă: Baza de date GFS FMI pentru 2013

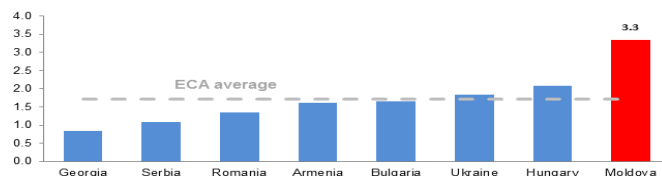
Moldova dispune de un potențial mare de reformare a cheltuielilor publice. Cheltuielile curente ale Moldovei depășesc țările similare din regiune și din același grup de venituri, limitând spațiul pentru investițiile publice atât de necesare. Asigurările sociale, cheltuielile salariale și achizițiile de bunuri și servicii au fost în mediu mai mari decât în EAC și în țările cu venituri medii joase (diagrama 5). Subvențiile și alte transferuri cuprind mai mult de jumătate din pachetul de cheltuieli și sunt printre cele mai mari în EAC. Între timp, cheltuielile înalte pentru educație și sănătate nu sunt transpuse direct în calitatea prestării serviciilor. Cheltuielile pentru educație de în mediu 7,2 procente din PIB în perioada 2000-2014 au fost cele mai mari în EAC și printre cele mai mari în țările cu venituri medii joase. În același timp, raportul elevi-învățători rămâne unul din cele mai joase în EAC, la fel ca și performanța elevilor. Cheltuielile pentru sănătate de în mediu 4,7 procente din PIB de asemenea au fost mai mari decât în EAC și țările cu venituri medii joase. Cu toate acestea, indicatorii rezultatelor în sănătate tind să rămână în urmă; de exemplu, speranța de viață în Moldova rămâne în urma mediei în EAC (68 versus 71 ani).

Diagrama 5. Mediile cheltuielilor guvernamentale generale pentru perioada 2000-2014, procent din PIB

Sursă: Find My Friends cu ajutorul WEO FMI

Diagrama 6. Cheltuielile guvernamentale generale pentru învățământul secundar în Moldova, mediile pentru perioada 2000-2014 versus țările EAC, procent din PIB

Sursă: Find My Friends cu ajutorul bazei de date Ed Stat